

ARQUEOCEC

FULL INFORMATIU DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA
"PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES"
(Secció d'Història i Art)

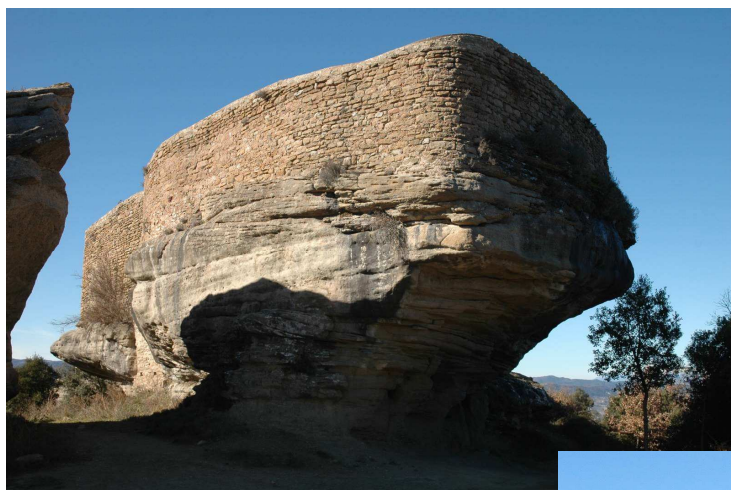
Any 5

Núm. 50

Novembre 2015

ACTIVITATS FETS I NOTÍCIES D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

DIUMENGE 22 DE NOVEMBRE 2015
EXCURSIÓ A TARADELL

**CASTELL DE
TARADELL**

**DOLMEN DELS SEQUERS
DE GASALA**

**CASAL FORTIFICAT
DE
MONT-RODÓ**

El Castell de Taradell, conegut popularment per Castell de Can Boix, nom de la casa de pagès més propera a l'antiga fortificació, és un edifici medieval adaptat a la balma del turó sobre el que es va edificar.

Tenia una funció militar i de defensa. Va ser el centre d'un gran terme repartit en quatre municipis.

És documentat de l'any 893 i pertanyia inicialment a uns cavallers, els Taradell, que van donar nom al castell i del qual ha derivat la denominació de la població.

Ara es troba en estat ruïnós, però les ruïnes han estat consolidades i manté una estructura arquitectònica força ben conservada. Té una situació excepcional amb grans vistes a tot el seu redós i un entorn de balmes i sectors de gran bellesa.

El dolmen dels Sequers de Gasala és un sepulcre col·lectiu, descobert pel taradellenc Ramon Vall. L'any 1965 s'hi van fer unes excavacions que van servir per trobar-hi un esquelet força sencer, restes d'altres individus i restes de ceràmica que estan dipositades en el Museu Episcopal de Vic. Aquestes restes van servir per concloure que el sepulcre data d'entre el 2200 i el 1500 aC.

És el sepulcre més ben conservat dels trobats a l' terme municipal de Taradell. La llosa superior mesura 1'80 m. de llargada per 1'00 metre d'amplada, i és suportada per unes lloses laterals que l'aixequen de terra uns 0'50 cm. Actualment es troba en un força bon estat de conservació gràcies als treballs de reconstrucció finalitzats el 21 de març del 1981 pel Centre Excursionista de Taradell.

El casal fortificat de Mont-rodon era una domus o casa forta i es trobava dins l'antic terme del castell de Taradell, al lloc anomenat Mont-rodon i fou la residència d'una família de cavallers sotmesa inicialment a les ordres dels senyors del castell de Taradell, que els varen confiar la batllia i defensa de bona part de la part baixa del castell de Taradell. El lloc de Mont-rodon és document l'any 1076 quan, en

descriure el terme parroquial, el bisbe esmenta el «*Monte rotundo*».

La família Mont-rodon es documenta l'any 1128. A partir de 1140, els Mont-rodon apareixen contínuament actuant al costat dels seus senyors, els Taradell, dels quals reberen importants feus; en cas de guerra, els servien amb dos homes i dos cavalls. També actuaren com a procuradors de la família dels Centelles, propietaris de terres al voltant de Mont-rodon.

Guillem de Mont-rodon, fou un personatge destacat. Mestre de l'Orde del Temple d'Aragó, Catalunya i Provença des del 1214 al 1217. Fou tutor del rei Jaume I durant la seva minoria d'edat i en la seva estada en el castell de Montsó. Va lluitar al servei del rei Pere II de Catalunya-Aragó a la Batalla de Las Navas de Tolosa i també a la de Muret, on morí el rei Pere. El 1220 fou nomenat pel rei Jaume I Procurador General de les rendes reials a Catalunya i el rei l'elogià en la seva crònica per la seva lleialtat.

EL VAIXELL “DELTEBRE I”

Ha estat la penúltima vegada que els experts del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya s'han submergit a les profunditats marítimes per investigar les restes del vaixell *Deltebre I*. El mercant enfonsat l'any 1813 durant la guerra del Francès, ha estat objecte de sis campanyes d'excavacions, en les quals s'ha anat rescatant el material de l'interior, però encara manté un secret que s'espera esbrinar l'estiu vinent en la que serà la darrera excavació: el nom del vaixell.

El vaixell batejat provisionalment amb el nom de *Deltebre I* era un dels 132 propietat de l'armada britànica que van salpar d'Alacant en direcció a Tarragona per atacar la ciutat i alliberar-la del domini napoleònic. D'aquests, 18 van embarrancar a les goles de l'Ebre a causa d'una forta tempesta, que va acabar provocant l'enfonsament de cinc d'ells. El *Deltebre I* transportava part de la logística militar, d'aquí que el contingut correspongui a armament i queviures per a la vida quotidiana dels ocupants. Com altres anys s'han trobat fusells i bales de canó. Per ara, el Centre d'Arqueologia descarta investigar els altres quatre vaixells enfonsats.

LA RIBA, PUNT DE PARADA I FONDA FA 400.000 ANYS

Un estudi de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES), desenvolupat a partir de l'excavació arqueològica de la Cansaladeta, a la Riba (Alt Camp), apunta que aquest era un punt on hi feien curtes estades els homínids del plistocè mitjà, fa 400.000 anys, quan es desplaçaven seguint el curs del riu Francolí. “Molt probablement eren aturades breus que efectuaven en els seus desplaçaments a la recerca d'aliments”, segons explica Josep Maria Vergés, investigador i codirector de l'excavació.

Fins ara, les excavacions havien tret a la llum una gran quantitat i varietat d'objectes que definien la Cansaladeta com un campament de referència on s'explotaven recursos animals i vegetals de l'estret de la Riba. Però l'anàlisi de les restes que es van trobar aquesta passada primavera, permet concloure que també va ser utilitzat en parades curtes. “La presència d'eines fabricades expeditivament amb fragments de roca procedents de la mateixa paret de l'abric, ens parlen d'instruments elaborats per satisfer necessitats sorgides de forma inesperada”, explica Vergés.

NOVES DADES DELS NEANDERTALS AL PIRINEU

La primera campanya d'excavacions a la cova dels Tritons, al congost d'Erinyà (Pallars Jussà) van posar al descobert una petita col·lecció d'eines d'indústria lítica que avalarien la presència humana en aquesta cavitat durant el paleolític mitjà, és a dir, fa entre 300.000 i 40.000 anys.

Aquestes eines lítiques guarden les típiques característiques de l'època neandertal. "Això fa que la cova dels Tritons, juntament amb la cova de les Llenes, situada al mateix congost, representi una evidència més de la continuïtat d'aquestes comunitats neandertals a les valls prepirinenques durant bona part del paleolític mitjà. "La campanya d'excavacions es va fer entre el 19 i 29 de juliol. L'objectiu del projecte de recerca que es desenvolupa de l'Institut Català de

(IPHES) és rastrejar els modes de vida dels neandertals a les valls prepirinenques i la seva convivència amb els grans carnívors.

Els treballs arqueològics de la Universitat de Barcelona al poblat ibèric Puig Castellar continuen durant aquest estiu. Aquesta intervenció forma part dels treballs de museïtzació que s'estan portant a terme al jaciment dintre del projecte d'actuació que es va iniciar a l'any 1997, amb la finalitat de conservar i dinamitzar el poblat ibèric i convertir-lo en parc arqueològic.

Un any més, al mes de juny, s'ha iniciat una campanya d'excavació al jaciment, realitzada amb alumnes del grau d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona que estudien i fan pràctiques d'excavació arqueològica in situ. També, els dies previs a l'inici de l'excavació, s'ha portat a terme una altra intervenció a l'exterior del mur de tancament o muralla del poblat ibèric Puig Castellar: s'ha obert un camí de ronda a l'exterior de la muralla del poblat amb l'objectiu de deixar vista en planta la totalitat de la muralla i fer transitable per al visitant aquest

sector del jaciment. D'aquesta manera, el visitant pot fer-se càrrec d'on se situen els límits del poblat en època ibèrica i de la veritable envergadura del mur de tancament del poblat. Al mes de maig passat, es va estrenar una nova senyalització al jaciment. D'una banda es van restituir els rètols que hi ha a l'entrada del recinte, els quals donen informació general de la cultura ibèrica i del poblat Puig Castellar (qui eren els ibers laietans, com vivien, com s'organitzava urbanísticament el poblat, etc.) i, també, es van instal·lar nous faristols dintre del propi jaciment, amb informació sobre aspectes més concrets, com el comerç, l'armament, l'escriptura o l'agricultura. Aquests rètols completen els deu que ja hi ha al llarg de l'itinerari, els quals recreen els espais o punts que s'estan visitant.

UN MIL·LIARI A PREMIÀ DE MAR

El passat mes de març, va tenir lloc al Museu de l'Estampació de Premià de Mar l'acte de presentació del mil·liari de la Via Augusta que es va trobar durant les excavacions de la vil·la romana de Can Ferrerons. Els mil·liaris són unes pedres amb forma de columna que contenen la xifra de les milles recorregudes. Els emperadors romans aprofitaven aquestes columnes per promocionar la seva munificència i quan havien pagat la construcció o la reparació d'una carretera, hi feien inscriure el seu nom.

Durant les excavacions de la vil·la romana de Can Ferrerons, va tenir lloc la sorprenent troballa d'un mil·liari de la Via Augusta, que s'havia reutilitzat en època tardana com a pilar de la casa.

Quan aquesta via ja no era controlada pels emperadors de Roma, les pedres mil·liars que anunciaven les obres a les carreteres van deixar de tenir sentit.

En el cas del mil·liari premianenc, el seu estudi ha demostrat que es va erigir a l'inici del segle IV, i el seu interès recau en que dona fe que en aquell moment la via encara era objecte de treballs de manteniment i estava en ple funcionament. La seva reutilització durant el segle VI indica un període de desestructuració i demostra que en aquell moment la via ja no estava protegida per l'Estat.

UN JACIMENT IMPORTANT

El Molí del Salt de Vimbodí i Poblet (Conca de Barberà) ha estat el marc d'una campanya d'excavació arqueològica que ha tret a la llum més de 5000 peces, majoritàriament eines, restes de fauna i elements d'art moble que estan datades entre 13.000 i 14.000 anys aC. Els treballs també han permès localitzar diversos fogars, que posen de manifest que aquest emplaçament era un campament de caçadors i recol·lectors nòmades fa 14.000 anys. Tot plegat fa que avui el Molí del Salt sigui

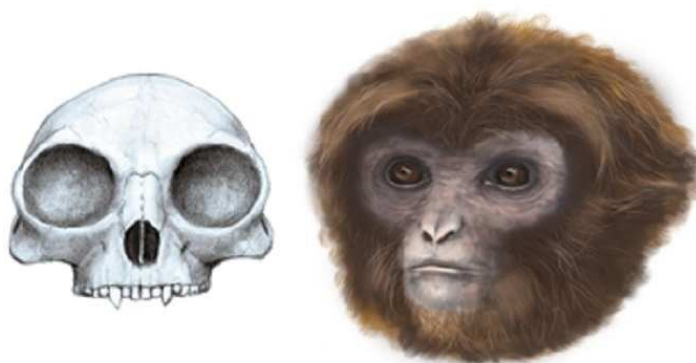
considerat el conjunt paleolític més important de Catalunya.

Les eines trobades estan fetes de sílex i tenen un estat de conservació molt bo. "S'ha recuperat un ampli ventall d'objectes que els caçadors paleolítics feien servir en les seves activitats quotidianes per treballar les pells, esquarterar i processar els animals o fabricar indústria òssia" explica Manuel Vaquero, director de l'excavació i investigador de l'IPHES i de la URV.

També s'han trobat moltes puntes dels projectils per a la cacera. Les peces d'art moble, com ara penjolls fets amb petxines, s'afegeixen a les trobades en campanyes anteriors. Destaquen els gravats d'animals com ara cérvols, cavalls i bòvids que han estat realitzats amb el característic estil paleolític.

Científics catalans descobreixen un fòssil de *Pliobates cataloniae*, una nova espècie emparentada amb els humans

Un equip de científics catalans de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont ha descrit el nou gènere i espècie *Pliobates cataloniae* a partir de la troballa de restes fòssils al jaciment d'Hostalets de Pierola. Les restes corresponen a una femella adulta que ha estat batejada com a "Laia". Pesava entre 4 i 5 quilos, s'alimentava de fruits tous i grimpava per les capçades dels arbres, penjant-se eventualment de les branques. Té 11,6 milions d'anys i, en termes de parentiu, tot just precedeix la divergència entre els homínids (grans antropomorfs i humans) i els hilobàtids (gibons), per la qual cosa té importants implicacions per a reconstruir el darrer ancestre comú de tots dos grups.

Excaven un segon vaixell íber a Cala Cativa (Girona)

A la part meridional del Cap de Creus (Girona) a unes milles al davant del litoral de El port de la Selva (Alt Empordà), les aigües amaguen les restes d'una embarcació d'uns 10 metres d'eslora d'entre els anys 40 i 30 del segle I aC. que transportava cent

àmfores de vi procedent del Baix Llobregat en direcció a Narbona. Els experts del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (CASC), han baixat fins al fons de sorra a més de 30 metres de profunditat on hi ha les restes d'aquest naufragi i han pogut datar l'embarcació gràcies entra altres coses als objectes de la marineria, que han determinat aquest setembre que el Cala Cativa I és el segon naufragi estudiat en la seva totalitat, després del de Cap de Vol, que té "un sistema

constructiu propi de la costa ibèrica".

El Cala Cativa I va ser descobert ara fa 121 anys per Romuald Alfaras, un erudit veí del Port de la Selva i un precursor de l'arqueologia subaquàtica. A mitjans del segle XX hi va haver un altre intent de baixar-hi però la manca de financiació ho va impedir.

UNA SAUNA PREHISTÒRICA ?

És força més freqüent que els arqueòlegs descobreixin banys o termes dels antics romans, musulmans, grecs o jueus, però, ja és més estrany que ens arribin notícies de troballes similars dels temps prehistòrics. Malgrat això un grup d'investigadors ha descobert a Escòcia, a les illes Orcades, una mena de sauna de l'Edat del Bronze.

En aquest cas es tracta d'un estrany edifici, casi completament soterrat, que s'ha trobat a la zona perifèrica d'una sèrie d'edificis prehistòrics situats cronològicament entre el 4000 aC. i el 1000 aC. un jaciment arqueològic ubicat concretament a l'illa de Westray.

L'edifici podria haver estat utilitzat com a sauna, però també s'especula que s'utilitzés per a activitats rituals. Tanmateix, podria haver estat utilitzat

com espai on les dones donaven a llum els seus nadons, on cuidar els vells i malalts o també per a morir.

I LA DESTRUCCIÓ SEGUEIX!!!

El grup terrorista Estat Islàmic va destruir aquest passat mes d'octubre amb explosius l'Arc del Triomf de Palmira amb prop de 2000 anys d'antiguitat, amb ell ja ha destruït tres arcs antics des de que va ocupar aquesta ciutat siriana el maig de l'any passat. Els activistes del grup islàmic radical van

acabar amb els arcs degut probablement a que contenien símbols o inscripcions no islàmiques, ara només queden les columnes. Aquest mateix mes va destruir també algunes de les torres funeràries més ben preservades i darrerament han executat tres persones lligades a unes columnes que seguidament van dinamitar. És la primera vegada que el grup gihadista utilitza aquest mètode.

Intent de destrucció d'una antiga estela solar

Diverses organitzacions amazigh marroquines van denunciar l'atac, ara fa uns dies, a una estela solar preislàmica per individus d'ideologia salafista (corrent islamista radical) a la regió del mont Tubkal (Alt Atles), en el centre del Marroc, tot i que el Ministeri de Cultura que ha obert una investigació encara no ha pogut confirmar els fets.

Segons va informar a Efe, Rachid Raha, del Congrés Mundial Amazigh, van ser sis individus arribats des de Marrakech els que provaren de destruir una estela d'adoració al sol que data de temps preislàmics i considerada pagana. Quan havien començat a repicar l'estela, uns habitants de la zona els retingueren lliurant-los al quarter més proper de la Gendarmeria Real, però els gendarmes sembla que no van donar importància als fets i els deixaren lliures.

Aquesta agressió s'inscriu en la mateixa lògica que la demolició dels Budes de Bamiyan, a l'Afganistan o a les recents destruccions de Palmira.

ELS TAMBORS DE FOLKTON

Un equip d'arqueòlegs ha utilitzat recentment modernes tecnologies per analitzar els enigmàtics “tambors de Folkton” –tres sòlids cilindres de creta (un tipus de calcària) que poden tenir uns 4000 anys i que foren descoberts el 1889 a Anglaterra, a la tomba d'un nen datada entre el 2600 aC. i el 2000 aC.

Els resultats obtinguts han demostrat que alguns dels motius i decoracions gravades a la seva superfície havien estat esborrats i gravats de nou. A més gràcies a aquestes anàlisis s'hi han descobert dibuixos desconeguts fins ara.

Els investigadors del Departament d'Arqueologia de la Universitat de Southampton, expliquen que els anomenats Tambors de Folkton són tres dels objectes decorats més notables de la Gran Bretanya neolítica. Les noves anàlisis han revelat rastres de dibuixos que no havien estat detectats, doncs havien estat gravats i posteriorment esborrats per a tornar a treballar la mateixa superfície. Aquests tambors de pedra calcària, per tant, no van ser decorats amb un esquema prefixat, sinó

que foren redecorats successivament al llarg del temps. Aquestes pràctiques podrien haver estat generalitzades a la Gran Bretanya del Neolític en fabricar objectes d'aquest tipus.